

PARLAMENT EUROPEJSKI

2004

2009

Komisja Petycji

19.12.2007

KOMUNIKAT DLA POSŁÓW

Dotyczy: Petycja 0958/2006 złożona przez Dariusza Kowalczyka (Polska), w imieniu listy dyskusyjnej przyrodników „Darz Bór!”, z 9000 podpisów, w sprawie Via Baltica

1. Streszczenie petycji

Składający petycję sprzeciwiają się powstaniu projektowanej trasy „Via Baltica” łączącej Helsinki z Niemcami i przebiegającej przez kraje nadbałtyckie. Twierdzą, że w Polsce trasa ta przetnie szereg wrażliwych obszarów przyrody, co jest sprzeczne z prawodawstwem UE w dziedzinie ochrony środowiska naturalnego. Składający petycję wzywa zatem Parlament Europejski o podjęcie działań mających na celu zagwarantowanie, że decyzje władz polskich w zakresie polityki transportowej będą zgodne z ogólnymi przepisami dotyczącymi ochrony środowiska oraz z przepisami w dziedzinie ochrony obszarów Natura 2000 i zarządzania nimi.

2. Dopuszczalność

Petycja uznana została za dopuszczalną dnia 4 kwietnia 2007 r. Zwrócono się do Komisji, aby dostarczyła informacje (art. 192 ust. 4 Regulaminu).

3. Odpowiedź Komisji, otrzymana dnia 27 lipca 2007 r.

Petycja nr 958/2006 dotyczy dwóch opcji (Białystok i Łomża) usytuowania korytarza dla drogi ekspresowej Budzisko – Warszawa, która jest częścią trasy Via Baltica.

Szlak białostocki przecinałby lub przebiegałby w pobliżu obszarów chronionych, które zostały zaproponowane lub miały zostać zaproponowane do włączenia do europejskiej sieci Natura 2000. Składający petycję twierdzi, że realizacja opcji białostockiej stanowiłaby naruszenie prawa WE w dziedzinie ochrony środowiska naturalnego. Uważa on ponadto, że pozytywny wpływ na rozwój regionalny jest wątpliwy.

Składający petycję, który reprezentuje około 9 000 sygnatariuszy, opowiada się za opcją łomżyńską, ponieważ uznaje się, że dzięki jej realizacji możliwe jest uniknięcie większości negatywnych efektów opcji białostockiej.

Wpływ na obszar Natura 2000

Dyrektywa 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory¹ (dyrektywa siedliskowa) ustanawia prawne zobowiązania państw członkowskich w odniesieniu do ochrony obszarów Natura 2000. Zgodnie z art. 6 ust. 3 dyrektywy siedliskowej wszystkie plany i przedsięwzięcia, które mogą mieć znaczący wpływ na takie obszary, muszą być przedmiotem odpowiedniej oceny oddziaływania, przy uwzględnieniu założeń jego ochrony.

Uważa się, że realizacja opcji białostockiej może mieć znaczący wpływ na następujące obszary (obszary specjalnej ochrony i proponowane tereny mające znaczenie dla Wspólnoty): Puszcza Augustowska², w tym dolina Rospudy – unikalny ekosystem torfowy, który jest prawdopodobnie ostatnim tego rodzaju w Europie, Dolina Biebrzy³, Puszcza Knyszyńska⁴, Bagienna Dolina Narwi⁵ oraz Puszcza Biała⁶.

Opcja łomżyńska nie naruszy żadnego obszaru specjalnej ochrony ani terenu mającego znaczenie dla Wspólnoty. Jej realizacja może mieć jednak pewien wpływ na Nadbużański Park Krajobrazowy. Szlak przebiegałby też w pobliżu Puszczy Augustowskiej, na którą również może oddziaływać.

Procedura w przypadku naruszenia

Niniejsza petycja wiąże się z szeregiem skarg dotyczących ośmiu projektów drogowych w północno-wschodniej Polsce. Projekty te obejmują nowe drogi, obwodnice bądź modernizacje. Wszystkie one powiązane są z korytarzem drogowym Helsinki – Warszawa (stanowiącym część transeuropejskiej sieci transportowej). Rzeczne projekty drogowe naruszają obszary specjalnej ochrony ustanowione na mocy dyrektywy 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikiego ptactwa⁷ (dyrektywa ptasia), a także obszary proponowane jako

¹ Dz.U. L 206 z 22.07.1992, str. 7-50.

² Puszcza Augustowska: obszar ten został wyznaczony jako obszar specjalnej ochrony (OSO) na mocy dyrektywy 79/409 (Puszcza Augustowska, PLB 200002) i jest jednym z obszarów, jakie Polska zamierzała zaproponować Komisji do wpisania na kontynentalną listę terenów mających znaczenie dla Wspólnoty na mocy dyrektywy 92/43 (Ostoja Augustowska, PLH 200005).

³ Dolina Biebrzy: obszar ten został wyznaczony jako obszar specjalnej ochrony (OSO) na mocy dyrektywy 79/409 (Dolina Biebrzy, PLC200001) i jest jednym z obszarów, jakie Polska zamierzała zaproponować Komisji do wpisania na kontynentalną listę terenów mających znaczenie dla Wspólnoty na mocy dyrektywy 92/43.

⁴ Puszcza Knyszyńska: obszar ten został wyznaczony jako obszar specjalnej ochrony (OSO) na mocy dyrektywy 79/409 (Puszcza Knyszyńska, PLB 200003) i jest jednym z obszarów, jakie Polska zamierzała zaproponować Komisji do wpisania na kontynentalną listę terenów mających znaczenie dla Wspólnoty na mocy dyrektywy 92/43 („Ostoja Knyszyńska” PLH 200006).

⁵ Bagienna Dolina Narwi: obszar ten został wyznaczony jako obszar specjalnej ochrony (OSO) na mocy dyrektywy 79/409 (Bagienna Dolina Narwi) PLB PLB200001) i jest jednym z obszarów, jakie Polska zamierzała zaproponować Komisji do wpisania na kontynentalną listę terenów mających znaczenie dla Wspólnoty na mocy dyrektywy 92/43 (PLH200002).

⁶ Puszcza Biała: obszar ten został wyznaczony jako obszar specjalnej ochrony (OSO) na mocy dyrektywy 79/409 (PLB140007).

⁷ Dz.U. L 103 z 25.04.1979, str. 1-18.

tereny mające szczególne znaczenie dla Wspólnoty na mocy dyrektywy siedliskowej, jak również tereny, które mają zostać zaproponowane Komisji jako mające szczególne znaczenie dla Wspólnoty.

Komisja ma poważne podstawy, by przypuszczać, iż zezwalając na realizację tych projektów, Polska naruszyła kilka przepisów wspomnianych wyżej dyrektyw, których celem jest zapobieganie zniszczeniu terenów naturalnych. Tym samym w dniu 12 grudnia 2006 r. Komisja postanowiła wszcząć procedurę w sprawie naruszenia na podstawie art. 226 WE i przesłać do władz polskich wezwanie do usunięcia uchybienia. Polska udzieliła odpowiedzi na to pismo w dniu 15 lutego 2007 r.

Ze względu na niezadowalającą odpowiedź strony polskiej, jak również nowe wydarzenia na miejscu (tj. wydanie ostatecznych zezwoleń w odniesieniu do budowy dwóch obwodnic: Augustowa i Wasilkowa) w dniu 28 lutego 2007 r. Komisja wystosowała do Polski uzasadnioną opinię w sprawie obu wspomnianych wyżej projektów, domagając się od Polski udzielenia odpowiedzi w ciągu jednego tygodnia i zastrzegając sobie jednocześnie prawo do podejmowania na dalszych etapach działań w odniesieniu do pozostałych projektów uwzględnionych w wezwaniu do usunięcia uchybienia, o ile okaże się to konieczne.

Komisja uznała polską odpowiedź na uzasadnioną opinię za niezadowalającą. Tym samym w dniu 21 marca 2007 r. Komisja podjęła decyzję o przekazaniu sprawy dwóch obwodnic (Augustowa i Wasilkowa) do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości. Decyzja Komisji obejmuje też wniosek w sprawie podjęcia środków tymczasowych (tj. zawieszenia prac budowlanych do czasu wydania wyroku w głównej sprawie). Sprawa główna przekazana została do Trybunału Sprawiedliwości, podobnie jak kwestia środków tymczasowych w odniesieniu do projektu zalesiania na Pojezierzu Sejneńskim, zaproponowanego przez władze polskie jako część działań kompensacyjnych w związku z utratą siedlisk w dolinie Rospudy. Projekt przewiduje zalesianie terenu, który na mocy prawa UE powinien być chronionym terenem łąkowym. Wniosek dotyczący środków tymczasowych w odniesieniu do obwodnic nie został jeszcze przekazany do Trybunału ze względu na decyzję polskiego Ministra Ochrony Środowiska w sprawie zawieszenia prac do końca okresu lęgowego ptaków objętych wpływem realizacji projektów (koniec lipca 2007 r.).

W odniesieniu do pozostałych sześciu projektów Komisja jest w trakcie dokonywania oceny polskiej odpowiedzi na wezwanie do usunięcia uchybienia.

Światowy Fundusz na rzecz Przyrody

Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko weszła w życie w dniu 21 lipca 2001 r. i musiała zostać przeniesiona na grunt prawa krajowego państw członkowskich do dnia 21 lipca 2004 r.

Decyzję w sprawie konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do Via Baltica podjęto w oparciu o zalecenie Rady Europy z 2003 r. (zalecenie nr 108 (2003) Stałej Komisji, Konwencja o ochronie dzikiej przyrody europejskiej oraz jej naturalnych siedlisk)¹.

¹ http://aa.ecn.cz/img_upload/8b4cb37fba47da1c76cf3e44aa940cd2/ec_recomend_12_03.pdf

Według informacji przekazanych Komisji Europejskiej przez władze polskie w marcu 2006 r. procedura oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do Via Baltica trwała i powinna zostać ukończona przed końcem 2006 r. Komisję poinformowano też, że decyzja w sprawie przebiegu drogi zostanie podjęta po sfinalizowaniu procedury oceny oddziaływania na środowisko.

Ze względu na przekazanie sprawy obwodnic Augustowa i Wasilkowa do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości i proces oceny polskiej odpowiedzi na wezwanie do usunięcia uchybienia dotyczącego sześciu powiązanych projektów Komisja będzie mogła przekazać uwagi do petycji dopiero po ukończeniu powyższych procedur.

4. Dodatkowa odpowiedź Komisji, otrzymana dnia 19 grudnia 2007 r.

Sprawa obwodnic Augustowa i Wasilkowa została zreferowana przez Komisję przed Trybunałem Sprawiedliwości w dniu 30 marca 2007 r. Decyzja o skierowaniu sprawy do Trybunału umożliwiła także zastosowanie środków tymczasowych na mocy art. 242 oraz 243 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską. W następstwie oświadczenia polskich władz o rozpoczęciu prac przy obwodnicy Augustowa w dniu 1 sierpnia 2007 r. Komisja wystąpiła o podjęcie przez Trybunał środków tymczasowych w dniu 27 lipca 2007 r. Polska w dodatkowej odpowiedzi z dnia 29 sierpnia 2007 r. potwierdziła Trybunałowi, że nie podejmie prac na terenach zaklasyfikowanych do sieci Natura 2000 do czasu wydania przez Trybunał orzeczenia w tej sprawie. Po otrzymaniu potwierdzenia ze strony władz polskich przesłuchanie w sprawie środków tymczasowych, przewidziane na 5 września 2007 r., zostało odwołane. Nadal oczekuje się na decyzję Trybunału Sprawiedliwości w głównej sprawie i Komisja nie podjęła jeszcze żadnej decyzji dotyczącej sześciu powiązanych projektów, przedstawionych w poprzednim komunikacie.